

ROUTES NAAR DAKLOOSHEID

ONDERZOEK ONDER MIDDEN- EN OOST-EUROPESE ARBEIDSMIGRANTEN IN NEDERLAND

Onderzoeksopzet

In dit onderzoek werden 42 Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten geïnterviewd die naar Nederland waren gekomen vanwege werk en hier dak- of thuisloos waren (geweest). De interviews gingen over:

- hun situatie en eventuele kwetsbaarheden (eerdere dakloosheid, psychische problematiek, problemen met middelengebruik) vóór hun komst naar Nederland,
- hun komst naar Nederland, en
- hun situatie in Nederland wat betreft wonen, werken, financiën, psychische gezondheid, lichamelijke gezondheid, middelengebruik en criminaliteit.

De interviews werden afgenomen door sociaal werkers van Stichting Barka en De Regenboog Groep in Nederland, Polen en Roemenië.

Onderzoekdoelen

- Zicht krijgen op de verschillende routes naar dakloosheid onder Midden- en Oost-Europese migranten in Nederland.
- In kaart brengen van kenmerken van personen in deze routes.
- Aanbevelingen doen voor beleid, praktijk en onderzoek op dit thema.

30
Polen

12
Roemenen

38

4

gemiddeld 39 jaar

19
jaar

62
jaar

ONDERZOEKSGROEP

Dit onderzoek werd uitgevoerd door Onderzoeksinstituut IVO, in samenwerking met Stichting Barka, De Regenboog Groep en Wim Buisman (zelfstandig adviseur). Lees ook ons uitgebreide [rapport](#) over Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten in kwetsbare posities.

Onderzoek
naar welzijn,
zorg &
verslaving

DE REGENBOOG
GROEP

VIJF ROUTES NAAR DAKLOOSHEID

Werkverlies (16 personen)

In deze route gaat werkverlies vooraf aan dakloosheid. Bij de meeste personen is hun woning gekoppeld aan hun werk. Werkverlies betekent dus direct dakloosheid.

- Personen in deze route slapen overwegend op straat of in publieke ruimtes, in enkele gevallen afgewisseld met een opvangvoorziening.
- Hun positie vóór komst naar Nederland varieert van relatief stabiel (minder vaak) tot meer kwetsbaar (vaker).
- Mensen in deze groep hebben een overwegend goede fysieke gezondheid, een matige tot goede psychische gezondheid en meestal geen problemen met middelen.

“
Mijn arbeidsovereenkomst met het uitzendbureau liep af en werd niet meer verlengd. Binnen een dag moest ik hier weg. Op dezelfde dag verloor ik mijn baan en mijn woonplaats. Toen belandde ik op straat. Zo leef ik tot nu toe.
~Poolse man, 62 jaar

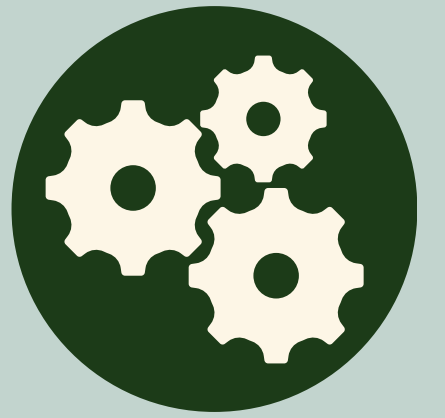
Voortdurende kwetsbaarheden (12 personen)

Mensen in deze route komen vanuit een meer kwetsbare positie naar Nederland.

“
Mijn geestelijke gezondheid is zwak. Altijd zo zenuwachtig zijn, altijd gestrest, rusteloos – dat is geen leven. Altijd hetzelfde: je staat op en je denkt na over wat je moet doen, waar je wat geld vandaan moet halen, dat is moeilijk. Hoe kun je dan mentaal gezond zijn? Zo kan een mens geen week functioneren, zo onrustig, altijd geïrriteerd, en zo ben ik al een aantal maanden.

~Poolse man, 42 jaar

- Ze raken hier dakloos door werkverlies, maar vaak zijn er ook andere problemen, zoals problematisch middelengebruik of psychische problematiek.
- Mensen in deze groep slapen veelal op straat of in publieke ruimtes.
- Bij ongeveer de helft van deze groep is er sprake van (licht) delictgedrag.

Verbroken relatie en werkverlies (6 personen)

In deze groep spelen werkverlies én een verbroken romantische relatie een rol in het dakloos worden.

- Meerdere personen in deze groep wonen samen met een partner, en komen na de relatiebreuk terecht in meer kwetsbare woonsituaties.
- Bij enkele mensen was er sprake van kwetsbaarheden voor hun komst naar Nederland, maar leek de relatie stabiliteit te bieden.
- Bij de meesten lijkt er sprake van problematisch middelengebruik.

“
Op papier was alles van mijn vriendin. Toen we na twee jaar uit elkaar gingen, verloor ik dit huis, ik had niets te zeggen. Ik werkte de hele tijd totdat mijn relatie voorbij ging. Daarna ging ik terug naar het oude leven, het straatleven met drugs en stelen.

~Poolse man, 29 jaar

Direct dakloos (4 personen)

Deze mensen zijn vrijwel direct bij aankomst dak- of thuisloos en werkloos.

“
In Nederland had ik in het begin helemaal niets en niemand. Dus ik wist dat ik een tijdje op straat zou leven. Ik kwam al voorbereid met een slaapzak. Ik heb bijna vier maanden op straat gezworven, totdat een stel mij vond en mij naar die werkgever bracht en ook nog een onderkomen voor mij regelde.

~Roemeense man, 33 jaar

- Sommigen komen met het plan om te werken, wat niet lukt, waarna dakloosheid volgt. Anderen komen met een minder bestendig plan voor werk en huisvesting.
- Drie personen in deze route kwamen vanuit een (redelijk) kwetsbare positie naar Nederland.
- De mensen in deze groep zijn gemiddeld wat jonger dan de totale groep.

Ernstige gezondheidsproblemen (4 personen)

Bij mensen in deze route hangt hun dakloosheid samen met een ernstig fysiek of psychisch gezondheidsprobleem, wat in de meeste gevallen voor verlies van werk en/of woning zorgt.

- Deze mensen zijn gemiddeld wat ouder dan de totale groep.
- Twee personen verblijven op straat of in publieke ruimtes, één in een opvang en één in een TBS-instelling.
- Drie mensen waren voor hun migratie naar Nederland weinig kwetsbaar.

“

Mijn coördinator was op vakantie en niemand van het uitzendbureau wilde mij helpen aan een alternatieve woonruimte – daar was ik na alle gebeurtenissen niet meer welkom – op het moment van ontslag uit het ziekenhuis. Zo ben ik dakloos geraakt. Ik snap niet hoe zo iets kan gebeuren... Als iemand ziek is, kan hij blijven werken wanneer ze beter zijn, toch? Overal in deze wereld is het zo...

~Roemeense man, 27 jaar

”

AANBEVELINGEN

- Zet in op **preventie en vroeg ingrijpen** om (verder) afglijden te voorkomen. **1 2**
- Bied zorg en ondersteuning zo nodig in **eigen taal** en met **aandacht voor culturele aspecten**. **2 3**
- Neem **gerichte maatregelen** die aansluiten bij verschillende typen situaties van Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten. **1 2 3**
- Zorg voor **laagdrempelige hulp** rond het vinden van werk en andere praktische vragen, en zoek hierin ook de samenwerking met werkgevers. **2 3**
- Onderzoek of het mogelijk is om **loskoppeling van werk- en huurcontract** te verplichten (voor alle werkgevers). **1**
- Verbeter voor mensen in complexere situaties de **toegang tot geestelijke gezondheidszorg**, inclusief verslavingszorg, en/of bied andersoortig perspectief, bijvoorbeeld door terugkeerbegeleiding en psychische hulp in het land van herkomst. **1 2 3**
- Streef naar **maximale informatievoorziening** aan arbeidsmigranten over verblijf, wonen en werken in Nederland. Benut hiervoor bijvoorbeeld het moment van inschrijving bij een Registratie Niet-ingezetenen-loket. **2**
- Zorg voor meer **outreaching medische zorg** voor dat deel van deze groep dat ziek en dak- of thuisloos is. **2**

1 Ministeries **2** Gemeenten **3** Opvang en zorg

FINANCIERING

De dataverzameling werd mede mogelijk gemaakt door de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie en Veiligheid (J&V), de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Tilburg, Utrecht en Venlo, en Stichting Volksbond Rotterdam.

Dit verdiepende onderzoek werd mogelijk gemaakt door het Ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

